

सन्धि -बोधः

अभ्यासः

1. उचितं विकल्पं चित्वा रिक्तस्थाने लिखत। (उचित विकल्प चुनकर रिक्त स्थान में लिखिए—)

(क) 1. सप्त + ऋषि : = _____ (सप्तार्षिः, सप्तर्षिः, सर्पार्षिः)

2. मम + एव = _____ (ममेव, ममिव, ममैव)

3. सर्व + उपरि = _____ (सर्वुपरि, सर्वोपरि, सर्वूपरि)

4. पितृ + आदेशः = _____ (पितादेशः, पितरादेशः, पित्रादेशः)

5. यदि + अपि = _____ (यद्यापि, यद्यपि, यदियपि)

(ख) 1. सर्वदैव = _____ + _____ (सर्व + दैव, सर्वदा + ऐव, सर्वदा + एव)

2. कर्मण्येव = _____ + _____ (कर्मणी + एव; कर्मणि + एव, कर्मण् + येव)

3. साधवे = _____ + _____ (साधु + ए, साधोः + ए, साधो + ए)

4. भानूदयः = _____ + _____ (भानू + उदयः, भानु + उदयः, भानुः, + उदयः)

5. मातृणम् = _____ + _____ (मातृ + णम्, मातृ + ऋणम्; मातृ + ऋणम्)

उत्तरम्—

(क) 1. सप्तर्षिः

2. ममैव

3. सर्वोपरि

4. पित्रादेशः

5. यद्यपि

(ख) 1. सर्वदा + एव

2. कर्मणि + एव

3. साधो + ए

4. भानु + उदयः

5. मातृ + ऋणम्

2. सन्धिः विच्छेदः वा क्रियताम्—(सन्धि अथवा विच्छेद कीजिए—)

- (क) 1. महर्षिः = _____ + _____ 2. चापि = _____ + _____
3. ममेच्छा = _____ + _____ 4. अध्ययनाभिलाषा = _____ + _____
5. ग्रीष्मर्तुः = _____ + _____ 6. भवति = _____ + _____
- (ख) 1. क्षुधा + आर्तः = _____ + _____ 2. भविन्त + एते = _____
3. उप + ईक्षिताः = _____ + _____ 4. तथा+ एव = _____
5. प्रति + आगच्छति = _____ + _____ 6. सु+ आगतम् = _____

उत्तरम्—

- (क) 1. महा + ऋषिः
2. च + अपि
3. मम + इच्छा
4. अध्ययन + अभिलाषा
5. ग्रीष्म + ऋतुः
6. भो + अति
- (ख) 1. क्षुधार्तः
2. भवन्त्येते
3. उपेक्षिता
4. तथैव
5. प्रत्यागच्छति
6. स्वागतम्

